

samostojnosti ne dosežemo. (Živalno pritrjevanje in ploskanje na desnici). Ker zahtevamo, da se državno gospodarstvo vodi le na podlagi rednega proračuna, ker te dvanajstine podaljšujejo stare krivice, kjer se nadalje zapostavljajo prečanski kraji, smo primorani, da glasujemo proti predloženim dvanajstinam za mesece oktober, november in december.

SAVINJSKI HMELJARJI, KI DOBIVATE SAMO ČEKE IN VLOŽNE KNJIŽICE NAMESTO GOTOVEGA DENARJA!

Hmeljska kupčija je v najlepšem teku in vi ste se veselili, da si boste vendar enkrat nekoliko opomogli. Toda bili ste razočarani! Namesto z gotovim denarjem, plačujejo hmeljski trgovci s čeki, glasečimi se na Savinjsko posojilnico v Žalcu, ali na Kreditno in Jadransko banko v Celju. Tako morate včasih po več ur daleč v Žalec ali v Celje in tam ne dobite nič ali pa jako malo. Savinjska posojilnica in banke vam pod pretvezo, da nimajo denarja, ponujajo vložne knjižice. Na ta način se hoče demokratska gospoda okoristiti z Vašim denarjem.

Hmeljarji, ne dajte se zlorabljati po teh gospodih! Zahtevajte gotovi denar in to brezpogojno in neizprosno!

PRIPOROČAMO SLEDEČE!

Čeke, ki jih dobite za hmelj, in vložne knjižice od Savinjske posojilnice v Žalcu ali od bank, oddajte našim domačim kmečkim posojilnicam, ki jih bodo potom Ljudske posojilnice v Celju vnovčevale in vam izplačevale!

Ne dajte se begati po nikomur! Zabavljive opazke nasprotikov odločno zavrnite!

Politični ogled.

DRŽAVA SHS.

Včeraj teden se je obravnavala v parlamentu interpelacija celokupne opozicije glede Reke. Ob tej priliki je poslanec dr. Hohnjec očital vladi veliko brezbržnost za potrebe in zahteve slovenskega in hrvaškega naroda. Tujec je naše zemlje lačen, nikdar siti — to je geslo italijanskega fašizma, naša vlada pa «nima vremena», sama si vbija v glavo bajko o italijanskem prijateljstvu, na Skader in celo na vsako arnavsko vas bolj misli kot pa na naše kraje in še sedaj, ko nima vsled svoje zavožene politike ne Skadra, ne Reke, nima volje in smisla za dobro notranjo in zunanjo politiko. Iz Pašičevega odgovora se je dalo samo to razumeti, da odobrava vlada tako rešitev reškega vprašanja, kakršno hočejo drugi. Pri glasovanju se je pokazalo, da so imeli opozicijski govorniki prav, ko so samoradikalno vlado primerjali s fašistovsko diktaturo. Za vlado je bilo 113 glasov, proti pa 92. Za vlado je bil samo Džemijet (Turki iz južne Srbije), Nemci niso glasovali.

V soboto so bile sprejete tudi dvanajstine. Tokrat so tudi Nemci glasovali za vlado. Pred glasovanjem je nastopil v imenu Jugoslovanskega kluba še poslanec Skulj, ter se obrnil najprej do ministrstva trgovine, ki ima samo 17 milijonov dinarjev kredita na razpolago za zgradbo poslopja ministrstva v Beogradu, za druge potrebne stvari, posebno za Slovenijo pa nič. Obrazložil je nezadovoljstvo v Sloveniji, kjer ravno sedaj manjka državnega kredita in so se ravno zato morale zaupati vse obrtno-nadaljevalne šole v Sloveniji. Naglašal je veliko korist teh šol. Dalje je povdarjal potrebo kredita za domačo obrt, posebno za čipkarstvo. Radi pomankanja kredita se bodo morali prekiniti zavodi in naprave za domačo obrt. Protestiral je proti nasilni centralizaciji denarnih sredstev in proti zbiranju denarja iz vseh krajev v Beograd. Dalje je protestiral, ker komisija za demobilizacijo zahteva od obrtnih zadrug, da takoj plačajo ves dolg sicer jim preti, da jih bo tirjala pred sodnijo.

Radikalna vlada vedno očitneje kaže, da je njeno glavno sredstvo — sila. V skupščini je neki poslanec iz Bosne omenil slučaj, da so srbski nacionalisti, takozvana Srnao (srbska nacionalistična organizacija), napadli dejansko voditelja bosanskih muslimanov dr. Spaha in oddali nanj 18 strelcev. Vse to je bosanski musliman pri povedoval mirno in resno, gotovo z željo, da bo parlament našel vsaj eno besedo moralne obsodbe nad tako politično, bolj rečeno: divjaško metodo strankarskega boja. Toda kaj se je zgodilo?

Komaj je bosanski musliman povedal, da so srbski nacionalistični prenapetneži streljali na dr. Spaho, je vzkliknil inace popolnoma neznan radikalni srbijski poslanec g. Mihajlo Popović: «Škoda, da ga niso ubili!» Ko so bosanski poslanci zahtevali zadoščenje, so še drugi radikalni vpili: «Vas bi bilo treba vse pobiti!» — Zadaž na galeriji pa sedijo v skupščini zastopniki tujih držav, ki gledajo in poslušajo vse to, a se nič več ne čudijo, ker že vedo, kaj je — balkanizem.

BOJI V BOLGARIJI.

Notranji boji v Bolgariji še niso prenehali. Po zadnjih poročilih je premoč na strani vlade, ki s svojimi četami in komiti strahovito divja in ubija po kra-

jih, kjer so se prej držali zemljoradniški ustaši. Precej beguncev je pribežalo na naše ozemlje, zemljoradniški oddelki pa se zbirajo po gorah in pripravljajo na nove boje z vlado.

NEMCIJA

Je tudi pred strašno državljansko vojno. V Poruhrju so gospodarji položaja pristaši samostojne poreske republike, ki zahtevajo odepitev od Nemčije. Med njimi in policaji so bili že težki in krvavi boji. Pri spopadih, posredujejo tudi Francozi, ki pa podpirajo gibanje za odepitev. Tudi Bavarska se lahko vsak čas odepiti kot samostojna monarhija. V nedeljo so bile po Münchenu velikanske monarhistične parade s princem Ruprehtom in vsemi bivšimi generali in visokimi oficirji v medaljah in zastavah. Če pride do odepitve, bo tudi bavarski kralj po francoski milosti in podpori.

Bavarski nacionalisti in monarhisti mislijo, da bodo k sebi pritegnili tudi Avstrijo. Na nedeljsko parado je prišlo tudi več avstr. odposlancev, bivših oficirjev in nazdravljalo se je združeni bavarsko-avstrijski monarhiji.

OBLASTVENE VOLITVE NA SLOVAŠKEM.

Volitvam v občine so sledile oblastne volitve in tudi pri teh je na Slovaškem zmagala slovaška Ljudska stranka, ki je dobila največ mandatov.

FAŠISTOVSKA PARADA.

Obletnica fašistovskega pohoda v Rim se proslavi na svečan način. Proslava bo trajala 4 dni. Glavna središča fašistovske slavnosti bodo Milan, Bologna, Perugia in Rim. Dne 28. t. m. bodo po vsej Italiji maše v spomin v času revolucije padlim fašistom. Vršili se bodo v dneh od 28. o 31. t. m. sprevedli, javni govori in druge primerne prireditve, v Rimu bo govoril pred množico Mussolini. Dne 31. bodo razsvetljena vsa javna poslopja, ladje v pristaniščih izvešijo zastave. V Rimu bo velika fašistovska povorka, nad katero bo plula skupina aeroplanov.

NAŠE PRIREDITVE.

Kat. izobraževalno društvo v Krčevini pri Mariboru ima v nedeljo, dne 7. t. m., običajni mesečni sestanek od treh popoldne v navadnih društvenih prostorih. K obilni udeležbi vabi odbor.

Jarenina. Dne 2. sept. je imelo tukajšnje že nad 30 let staro kmetško bralno društvo veselico s predstavo «Begunka» in «Mlasti muzikant». Zahvaliti se imamo vsem, ki so nam ob tej prireditvi šli na roko. Hvala g. predsedniku, igralcem, g. M. Cvilaku itd. Posebno se pa zahvaljujemo g. Conču za pevski zbor. In tudi onim iz Vukovskega, ki so nam z velikim trudom dali kulise. V naši Jarenini je sedaj delo za bralno društvo postalo zelo živahno, še celo stari člani, ki so bili za časa uslanovitelja č. g. Gomilška, tedanjega kaplana, najboljši udje, se zanimajo za sedanji napredek. Ključno: Bog nam daj še blagoslova v društvenem delu in prišli bomo na eno stopnjo kot ob času č. g. Gomilška. Torej, naprej in navzgor po zasigurni poti naših prednikov, ki so bili od začetka in pa do grozne svetovne vojne najboljši udje tukajšnjega kmetškega bralnega društva!

Sv. Jurij ob Ščavnici. Bralno društvo vabi na lepo igro «Cvetina Borogradska» v sedmih dejanjih, ki jo vprizori v nedeljo, dne 7. oktobra po večernicah pri Rešenšku.

Leskovec. Izobraževalno društvo priredi dne 7. in 14. oktobra ob 15. uri v šoli prelepo igro «Dve materi.» Sedeži 5 din., stojišča za odrasle 2 din., za otroke 1 D. Čisti dobiček gre za novi oder. Darila se hvaležno sprejemajo. Pridite!

Celjsko pevsko okrožje priredi v nedeljo, dne 7. t. m. v Celju v veliki dvorani Narodnega doma veliko okrožno pevsko prireditev. Nastopijo pevski zbori iz: Doberne, Smartnega na Paki, Braslovč, St. Jurija ob Taboru, Griž, Trbovelj in iz Celja. Začetek koncerta ob pol štirih popoldne. Celotni spored na plakatih in vabilih. Savinjčani, ljubitelji lepe slovenske pesmi, v nedeljo vsi v Celje! Železniške zveze na vse strani najugodnejše!

Tedenske novice.

Pucelj ni glasoval proti kuluku. Dne 29. m. m. ko se je končevalno glasovalo v parlamentu o kuluku, jo je Pucelj popihal iz zbornice in se ni upal glasovati proti. Nemški poslanci pa so vsi od prvega do zadnjega (tudi Schauer) glasovali za dvanajstine, za vlado in za kuluk. Somišljeniki, razglasite to med narod.

Tajništvo SLS za Prekmurje v Muski Soboti je s 1. oktobrom odložil dosedanji tajnik g. Franjo Švikaršič. Tajništvo je prevzel prekmurski domačin Joško Horvat iz Bogojine.

Dijaška večerja, ki ima nalogo priskrbeti revnim srednješolcem toplo večerjo, je začela poslovati dne 1. oktobra. Preteklo sredo je imela svoj občni zbor, na katerem je bil zopet izvoljen stari odbor. Predsednik Dijaške večerje je gospod dr. Anton Jerovšek, ravnatelj Cirilove tiskarne v Mariboru. Za večerjo je prosilo 66 mariborskih srednješolcev in vsi prošnjiki so dobili vsak dan v tednu toplo večerjo. Mesečno bo torej odbor razdelil brezplačno 2046 toplih porcij med 66 nepremožnih srednješolcev. To bo seveda stalo ogromne svote, pa odbor zaupa v Boga in na usmiljena srca dobrih ljudi, ki bodo po svojih močeh prispevali za Dijaško večerjo. Revni dijaki se bodo po vsaki večerji v molitvi spominjali svojih dobrotnikov. Prijatelji dobre

mladine, ne pozabite na naše srednješolce. Spomnite se jih pri vsaki priliki. Zbirajte za nje med znanci in prijatelji karkoli dobite: denar, krompir, fižol, žito itd. Vsak dar bo objavljen v «Slov. Gospodarju».

Mariborske novice. Prihodnjo nedeljo bo slavil orlovski odsek v Mariboru svojo petnajstletnico na zelo slovesen način. Pri tej slavnosti bosta sodelovali dve godbi. Ze v soboto bo bakljada in na kolodvoru sprejem tujih gostov. V nedeljo slovesna blagoslovitev nove orlovske zastave ob pol 10. uri, pridiga škofa Karolina in škofova sv. maša, ob 11. uri pa bo v dvorani nove palače Zadrčne gospodarske banke manifestacijsko zborovanje. Popoldne bo v Götzovi dvorani orlovska akademija, zvečer pa družabni večer pri Götzu. Slovesnost blagoslovitve nove orlovske zastave v Mariboru se bo vršila pri vsakem vremenu in vabimo na njo vse naše somišljenike in prijatelje Orlov iz okolice. V nedeljo te rej na obilno svidenje, da bo naša vrla orlovska mladina imela pri pogledu na obilno udeležbo veselje. V ponedeljek bo zborovala naša stranka ob pol 8. uri zvečer v Gambriнови dvorani. Na shodu bo poročal gospod poslanec Žebot. Doslej še neodkriti falotje so razdrli v noči od nedelje na ponedeljek most na državni cesti iz Maribora proti Kamnici. Most so popolnoma raztrgali in povrh še porezali krone mladim sadnim drevesom, ki so bila ob državni cesti zasajena lansko leto mesto podrtih topolov. Lopovi so napravili v razdrtjem mosta več tisočdinarsko škodo, a bi se bila lahko zgodila grozna nesreča, ako bi se bil po cesti pripeljal kak avto ali voz. Lopovi, ki so napravili to peklenko hudobno delo, so gotovo kaki mestni fantalini, ki bi zaslužili, ako se jih bo odkrilo, pošteno zaporno kazen. Cestni odbor na mariborskem okrajnem glavarstvu je razpisal 200 dinarjev nagrade onemu, ki bi slučajno znal kaj povedati o teh lopovih, da se jih prime in izroči roki pravice.

Usposobljenostni izpiti za občje ljudske in za meščanske šole pred izpraševalno komisijo v Mariboru (na drž. moškem učiteljskišću) se prične dne 5. nov. t. l. ob osmih zjutraj. Pravilno opremljene prošnje za pri-pust k izpitu naj se predlože po šolskem vodstvu pravočasno okrajnemu šolskemu svetu, da bodo najkasneje do 25. oktobra v rokah izpraševalne komisije. Prošnje naj se pišejo na celo polo in kolkujejo s 3 D. priloge pa z 1 D. Posebna vabila k izpitu se ne bodo pošljala. — M. Pirc, predsednik.

Stroga zima je napotila, kakor čujemo, Udruženje vojni invalidov v Mariboru, da je določilo glavnim dobikom pri tomboli, ki se vrši dne 14. t. m. v Mariboru, po 1 klaftro lesa, na kar občinstvo opozarjamo pri nakupu srečk. Vrhu tega je nebroj dobikov tako v premoğu, lesu, jestvinah in drugih.

Državna cesta št. 11j—Velka se začne graditi še letošnjo jesen. Zgradba se je izdružala dne 20. septembra. Ponudile so 4 stavbene tvrdke.

Smrt vzornega mladeniča. Tužno so nam zvonovi dne 23. sept. iz visoke line naznanjali žalostno vest, da nam je preminul iz naše srede dokaj priljubljeni mladenič Karel Verbošt iz Zg. Hlapja. Po dolgi in mukepolni bolezni je vdan v božjo voljo šel po svoje plačile tje, kamor je hrepnel.

Najstarejši faran umrl pri Sv. Bolfenku v Sl. gor. V ponedeljek je bil tukaj pokopan najstarejši faran, J. Polanec, p. d. Tomažek, bivši kmet v Bišu. Rojen je bil dne 19. marca 1833, doživel je torej 90½ leta. Bil je do zadnje ure vedno zdravega in vedrega duha, ljubeznjiv in ptopežljiv; telesne moči so ga sicer zapustile zadnja leta, tako da je moral bivati v postelji, vendar pa ni bil nikomur nadežen. Mnogo, mnogo je videl v dolgih letih svojega življenja, še več pretrpel bridkega; mirno naj se zdaj odpočije od vseh trudov v domači zemljici bišečki na strani svojega sina.

Požar pri Sv. Urbanu pri Ptuj. V soboto, dne 22. sept., ob 7. uri zvečer, je grozovit požar vpepelil hišo in celo gospodarsko poslopje kmetice Ane Horvat, p. d. Kuhar v Placarju. Ogenj je nastal po gorečih sajah iz domačega dimnika in se je vsled suše v kratkem času razširil na vsa poslopja; rešili so samo živino, vse drugo, živež, seno, slama, obleka, ves pridelek, je zgorelo. Bog tolaži ubogo vdovo in ji nakloni srca dobrih sosedov, da ji bodo blage volje pomagali pri stavbi novega doma. Drugi pa se učimo iz njene nesreče, da je treba povsod, zlasti pa pri hišah s slamnato streho, posvetiti večjo skrb dimnikom in saje večkrat temeljito ostrgati.

Teško slovo od voditelja mladine. Od Sv. Trojice v Slov. gor. poročajo: Meseca septembra nas je zapustil č. p. Mihael Pribožič, ki so ga redovni predstojniki poklicali na odličnejše mesto, za kateheta v Maribor. Teško smo se ločili od priljubljenega in vnetega delavca Gospodovega, ki si je v teku svojega kratkega tukajšnjega bivanja s svojim poljudnim občevanjem in s svojo vsestransko gorečnostjo pridobil srca vseh od blizu in daleč. Bil je mož iz ljudstva in za ljudstvo. Zlasti pa žaluje za njim mladina, ki jo je on na novo organiziral in ji vcepil novo ljubezen do društvenega dela; za njim žaluje posebno od njega ustanovljena ženska zveza mater in gospodinj, ki je izgubila svojega vzornega in skrbnega voditelja in ustanovnika. Ne moremo mu za ves trud, ki ga je imel z nami, in za vse dobrote njegovega blagega srca dati drugega plačila, kakor da mu kličemo za slovo: Bog plati tisočerno! Na zopetno veselo svidenje kot gvardijan in župnik pri Sv. Trojici v Slov. gor.!

Shod Marijinih družb v Studenicah. Prav lepo je bilo za nas dekleta kakor že lani tako tudi na letošnjem našem shodu dne 16. sept. Zbrale smo se iz štirih sosednih župnij. Bile smo lepo sprejete, šle smo v procesiji med petjem v ozaljšano cerkev; bila je za nas pridiga o predobri naši Mariji, zgodnji danici, pa peta

sv. maša in sv. obhajilo. O kako dobro je vse to storilo nam dekletom! — Hitro po sv. maši je bil v samostanski sobi shod. Vodila je zborovanje domača predstojnica Marijine družbe in Dekliške zveze. Nastopila so tri dekleta. Izrazila so lepo naše nazore in sklepe, da hočemo v svoji noši pametne in res priproste biti, potem da hočemo skrbeti vneto za naraščaj v naše ljube Marijine družbe in pa da hočemo iz srca Jezusa v sv. hostiji prav iz srca častiti, ga ljubiti in prejemati, kakor nam je naročil zagrebški euharistični shod, ki se ga je bila govornica iz Makol udeležila. Poljčanska je radi boleznih izostala. — Potem je č. g. Vinc. Munda v navdušenem govoru v resni in veselo-šaljivi obliki na naš dekliški prapor v duhu pripel tri trakove. Prvi je bil precej dolg o lepem, verskem, čednostnem življenju slovenske Marijine deklice; drugi o vneti ljubezni do domovine po zgledu device Orleanske; tretji o potrebi ne puhle in navidezne, ampak resne in res koristne stanovske izobrazbe. — Takoj po shodu je imel še č. g. župnik v cerkvi kratek nagovor za nas. Nato so bile večernice. — Veslele in hvaležne smo šle domov. Bog plačaj! Prosimo lepo še za druga leta za take shode; več so vredni kot še take veselice.

Usiljivost socijaldemokratskega tiska. Iz Griž pri Celju poročajo: Naš kraj se je posebno prikupil socijalističnemu listu «Ljudski Glas», ker ga že dobivamo 18 mesecev popolnoma zastonj, dasiravno smo ga že opetovano zavrnili ter sporočili tudi uredništvu, da ga ne maramo. Odkrito izjavljamo, da lista ne maramo čitati, ker ne maramo čitati nesramne verske gonje in zabavljanja čez naše poslance, katerega je list vedno poln. Ko bi socijalpatrijoti pogledali malo natančneje svojo stranko in njene voditelje, pa ne napadali demagoško naše stranke. Imajo krasne zglede nesebičnih ljudi v svojih Kristianih, stranko imajo raztrgano na štiri delce, kateri se med seboj napadajo, potem pa si še upajo v svojem glasilu blatiti naše nesebične poslance in njihovo delovanje. Radovedni smo in zahtevamo, da se nam objasni, kdo ta list za nas plačuje, ker mi ga ne bomo nikoli plačali. Odločno smo proti usiljevanju tega lista, pa bomo prihodnjič, če ne bo list ustavljen, malo več izpregovorili o tem, kar se med ljudmi govori, tudi o našem županu in nerednem uradovanju na občini v Grižah.

Blagoslovitev novih zvonov pri Sv. Lenartu nad Laškem. Dne 16. septembra smo tukaj obhajali slovesnost blagoslovljenja dveh novih bronastih zvonov, katera smo prejeli po poldrugoletnem čakanju od zvonolivarne Bühl v Mariboru. Zvonova je blagoslovil laški dekan, g. dr. Franc Krušič ob asistenci petih gg. duhovnikov. O pomenu zvonov je kaj lepo govoril v slavnostnem govoru gospod Franc Časl. duh. svetnik in župnik v Trbovljah, nekdanji tukajšnji dušni pastir. Med sv. mašo na prostem in med celo slovesnostjo je neumorno igrala železničarska godba iz Zidanega mosta. Slavnosti se je udeležilo ogromno ljudi od blizu in daleč.

Prerana smrt dekliške cvetke. Od Sv. Petra pod Sv. gorami poročajo žalostno novico: V bolnici v Brežicah je po kratki, a trpljenja polni boleznih dne 23. m. m. preminula vrla članica tukajšnjega Kat. prosvetnega društva, komaj v 20. letu svoje starosti, Terezija Vehovar. Angelj smrti je utrgal cvetko življenja, da jo presadi v boljše, trpljenja in tuge prosto večnost. Ohranili pa bomo hvaležen spomin na njo s tem, da bomo skušali postati takšni, kot nam je ona v svojem krasnem govoru o izobrazbi srca še komaj pred dvema meseci govorila na prvem društvenem izletu na Sv. gorah. Nepozaben ji spomin! Spavaj mirno in na svidenje nad zvezdami!

Smrt občesposlovanje gospe v Rimskih toplicah. V sredo, dne 26. sept., smo spremili k večnemu počitku občesposlovanje gospe Marijo Gaberšek, soprogo cerkvene ključarja. Ranjka je bila vzor krščanske matere, nepozabna dobrotnica revnih dijakov in vneto podpornica lurske cerkve. Veličasten pogreb je dokazal, kako priljubljena je bila Gozdnikarjeva mama. N. v. m. p.!

Doživel je celih 105 let. Te dni je zatislil oči najstarejši človek v Bački Kosta Josič. Doma je bil v bački vasi Tursija in ni bil nikoli bolan v življenju, a zadnja bolezen v človeškem življenju — smrt — ga je le kljub več nego stoletnemu zdravju zgrabila in preselila v večnost.

Milijonar — roparski morilec. V Szatmaru so zaprli bogatega trgovca-milijonarja Jakoba Reinitza. Vse se je čudilo, da si je stekel Reinitz tako ogromno bogastvo v par letih. Še bolj pa je bilo sumljivo dejstvo, da je v treh letih umrlo naglo šest Reinitzovih kompanjonov. Policija je Reinitza strogo nadzirala, pa nazadnje se ji je posrečilo odkriti, na kak strašen način je prišel Reinitz do bogastva. On je svoje kompanjone zvalil v kako oddaljeno mesto, češ, da bodo napravili dobro kupčijo, sam pa se je preoblekel ter se odpeljal za kompanjonom v dotično mesto, kjer se mu je predstavil kot bogat trgovec, ki hoče skleniti dobro kupčijo. Zvalil je kompanjona v svoje samotno stanovanje, ki ga je imel nalašč za ta namen najetega v tem mestu, potem pa ga je ubil, oropal in zakopal v vrtu. Nato se je vrnil v Szatmar, kakor da je prišel iz kupčijskega potovanja, ter si vzel novega kompanjona, s katerim je čez par mesecev isto napravil.

Izjava. Bivši poslanec Urek je pred mesec dni napadel Ivana Ureka (p. d. Lenarta) iz Globokega, češ, da mu je urednik g. Golec v Mariboru v neki gostilni povedal, da je Ivan Urek (p. d. Lenart) kriv ali vsaj so-kriv napadov v «Slov. gospodarju» na Ureka. — Kot urednik «Gospodarja» izjavljam, da nisem nikdar sedel z Urekom v kaki mariborski gostilni, da Ivana Ureka (Lenarta) niti ne poznam, in sploh nisem Ureku nikoli kaj znil o pisavi v «Gospodarju». Ako je biv-

ši poslanec Urek zgoraj omenjeno trosil po Globokem, si je zadevo izmislil. Januš Golec.

Slovo. Vsled nujne selitve nisem se mogel posloviti od vseh dobrih Pohorcev, mojih blagih dobrotnikov, znancev prijateljev, zato storim to pot. Bog Vam plačaj, Bog Vam daj srečo, Bog Vas živi! — Zagažen Ivan, šolski voditelj, Planina pri Crnomlju.

Najdeno. Našla se je denarnica. Dobi se Ruška cesta št. 5, II, vrata 8.

«Naš dom» št. 9—10. Vendar enkrat! Naročniki so že popraševali po njem; v listnici upravnništva dobijo odgovor, zakaj ni mogel redno iziti: ker še mnogo naročnikov ni plačalo naročnine! Ta številka prinaša iz državnostva članek: «Pravosodje», ki ga je napisal dolgoletni sodnik dr. H. «Brežiški kot» prav zanimivo popisuje naš znanec Justin, ki nam je v «Našem domu» že mnogo lepega napisal. Tugomer Samov je okrasil «Naš dom» z dvema mičnima pesmicama in starokrščansko povestjo «Tarcizij» — «Pod vaško lipo» je uvrščen posebno globok članek «Angel s kelihom». Dekliški vrtec prinaša govorček «Versko življenje v naših družtvih». Obširno, jedrnat in prijetno sestavljeno je poročilo o V. kat. shodu v Ljubljani. — Prihodnji dve številki «Našega doma» izideti redno: 1. nov. in 1. dec. Pripravljena imamo že dva uvodna članka: V. Korosec: «Zunanja politika» in vsučilišni profesor dr. Rožman: «Cerkev in država». — S prihodnjim letom bo «Naš dom» povzdignjen v glasilo «Slov. kršč.-soc. zveze za Stajersko v Mariboru». Ako bo dovolj redno plačujočih naročnikov, bo morebiti mogel izhajati v nekoliko večji obliki; a obljubiti ne moremo nič. Naročujte ga pridno, pa bo vedno lepši in obsežnejši! Tudi na Kranjsko se prihodnje leto poda!

Gospodarstvo.

STANJE VINOGRADOV.

V Jugoslaviji se je trgateg v južnih deželah že pričela. Množina je zaostala za pričakovanjem, in tudi glede kakovosti se nade niso povsem izpolnile. Radi tega so cene lanskim vinom narastle za 30—50 odstot. in vinski trg je zopet nekoliko oživel.

Povsod se opaža neenako zorenje grozdja vsled slabega vremena ob času cveta in sedanja jesensko vreme tudi ni ugodno za tvorbo sladkorja. V Banatu, kjer je delj časa pritiskala suša, kažejo mošči 15—17 stop. sladkorja. Precej grozdja se izvaja po Donavi v Požunu in Prago. Toča je uničila velik del vinogradov in tudi kiseljak (črvi) je naredil mestoma 30 do 40 odstot. škode. Cene starim vinom so znatno poskočile. Dočim se je prej dobilo navadno blago 6—8 K, stane danes 12 do 14 kron.

Na Hrvaškem je tudi poletno slabo vreme kaj neugodno vplivalo na vinograde in zorenje je zakasnilo za 3—4 tedne. Peronospora in oidij sta povzročila mnogo škode. V okolici Zagreba in Varaždina stanejo navadna 6—7 odstotna vina 16—20 K. Glasom vladne odredbe se radi slabega zorenja grozdja ne sme začeti z bratvijo pred Mihelijevev — 29. septembrom.

V Dalmaciji so že pričeli z bratvo. Suša je slabo vplivala na razvoj grozdja. Starih zalog ni več za veletrgovino, ker sta Francija in Italija precej izvozili. Vinske cene so radi tega precej visoke in stanejo lanska rdeča boljša vina 30—34 K.

V Sloveniji se pričakuje povprečno 30—40 odstot. lanske bratve. Kmetje, ki so imeli 10—12 polovnjakov, računajo, da bodo dobili letos samo 3—4 polovnjake. Z bratvijo se pri poličkaj ugodnem vremenu ne bo začelo pred Terezijinem, to je 15. oktobrom. Zelena gniloba je začela nastopati pri nekaterih vrstah. Vinske cene so tudi v Sloveniji poskočile za 3—4 K pri litru. Boljšo in sortirano blago se plačuje tudi po 26—30 K. Posebno se išče letnik 1921, kateri pa je že zelo redek. 12 do 13 odstot. vina se plačuje po 50 K in še višje.

V splošnem se opaža glasom poročil, da bo letošnja vinska letina Jugoslavije radi slabega vremena precej zaostala, tako glede množine kakor tudi kakovosti za normalnim vinskim letom in da so se začele vsled tega dvigati cene starih vin. Tudi za Nemško Avstrijo, Madžarsko in Čehoslovaško velja isto. Stara vina se iščejo.

UMNA UPORABA GROZDJIA.

Vinogradništvo spada k listim kmetijsko-gospodarskim panogam, ki jih gojimo z največjim rizikom ali nevarnostjo, da dobimo letni primanjkljaj. Visoki obdelovalni stroški vinogradov in ravnokasne cene vinogradniškega materiala so povzročili našemu vinogradniku že v predvojni dobi mnogo težkih misli in modrovanj. Nova politična grupacija poveljne Evrope s svojim carinskim razmejevanjem pa je ustvarila položaj, ki je spravil naše vinarstvo popolnoma iz ravnotežja. Ta težavni položaj vinogradnikov ima svoj izvor po največ v izpremembi celokupnega prometa. V naši državi imamo vinorodne kraje, ki so konsumirali poprejš svoje pridelke izključno v nevinorodnih krajih sosedne Avstrije, kamor jih sedaj izvažati ne morejo. So pa tudi nekatere države, ki zabranjujejo točenje alkoholnih pijač in s tem naravnost omejujejo pridelovanje vina. V ožgled teh okolnosti je nastal vinski problem ali takoimenovana vinska kriza, ki nas sili, da krenemo na polju vinogradništva na povsem nova pota, ako se vprašanje izvoza ne reši drugače. Opravičeno smemo trditi, da se v nekaterih vinorodnih krajih ne izplača več vseh velikih količin zlahkega grozdja pridelovati v vino.

Ker je torej vina ponekod čez neobhodno potrebo in ga ne moremo izvoziti, je treba misliti, dali bi ne bilo

pametnejše, ako bi vsega grozdja ne sprešali v vino, temveč ga uporabili surovega ali konserviranega v tej ali oni obliki. Na Francoskem uživajo mnogo surovega grozdja, katerega shranjujejo v posebnih hladnih prostorih, kjer ga je mogoče obvarovati pred gnitjem do pozne spomladi. V kletih pri 2 do 3 stop. C obranimo grozdje do polovice leta zdravo in sveže, kakor bi bilo ravnokar odrezano od trte. V Grčiji in Italiji sušijo grozdje ter narejajo iz njega cvebe ali rozine, ki jih pri nas drago kupujemo. Tu nastane vprašanje, dali bi kaj takega ne bilo na mestu tudi pri nas, na primer v ljutomerskem vinarskem predelu, v Hercegovini, Dalmaciji itd.

V novejšem času so začeli prirejati iz grozdja razne grozdne konzerve, sirupe in mezge. Na Francoskem vkuhavajo grozdje za trgovske svrhe v prav izvrstne mezge s pomočjo brezračnih kotlov (vakuumov), v katerih se kuha grozdje ločeno od vsakršnega zračnega vpliva. Mezgam in sirupom dodajo na umeten način razne dišave in barvne snovi, kakor jih zažele posamezni odjemalci in konzumenti. Te mezge razredčijo z nekoliko vode in napravljajo tako iz njih vsakovrstne okusne in sladke pijače, ki zlasti v vročem poletnem času prav dobro teknejo in osvežujejo človeško telo.

Kakor znano, vsebuje grozdje 20 in še več odstotkov sladkorja, katerega je prav lahko izveči in napraviti iz njega sladkor, kakršen služi v prehrano. V koliki meri bi človeškemu rodu v socialnem oziru koristil tisti prevdaren mož, ki bi vsaj eno desetino grozdnega sladkorja, ki ga povre letno v alkohol, privedel v ljudski prehrani, se niti približno ne da povedati. Vsekakor bi koristil več, nego vsi žganjefabrikanti celega sveta.

Najzanimivejši so poskusi, ki so dovedli do tega, da vino destiliramo, to se pravi, da potom segrevanja izločamo iz njega alkohol in ga porabimo za pogon strojev, Vinogradniki, ki pridelujejo mnogo zlahkih vin, bi naj zahtevali, da se dovoli izvoz samo za tista vina, ki bi jih posebna komisija ali kemično preizkuševališče spoznalo za to kot sposobna. Vsa ostala vina, ki bi po okusu in sestavini ne odgovarjala danim zahtevam, pa bi se naj porabila za destilacijo. Alkohol, pomešan s petrolejem v razmerju 70:30 služi kot izborno sredstvo za pogon strojev. Omnejeni način uporabe vina bi naj oblasti priporočale vsem tistim vinogradnikom, ki pridelajo slaba vina.

Pri destilaciji vina v alkohol dobimo tudi večje ali manjše množine svežega vinskega kamna, iz katerega se proizvaja vinska kislina. Mi smo pošiljali vinski kamni dosedaj v druge države za cen denar. Tam so ga predelali v vinsko kislino, katero smo zelo drago nazaj kupovali. V južnih vinorodnih državah ne pridelajo vsake drugačne sestavine svojih vin toliko vinskega kamna, kakor pri nas, kljub temu pa imajo tvornice za rafiniranje vinskega kamna. Ali bi ne mogli opraviti tega posla sami. Mar nismo sposobni zato?

Pridelovanje grozdja je bilo pri nas dosedaj osredotočeno samo na to, kako bi producirali čim več vina. Nikdo ni računal s tem, da utegne priti čas, ko bo preveč te zlahkne kapljice. In ta čas je prišel pri nas, kakor tudi v drugih vinorodnih državah. Nas je našel nepripravljen, toda drugod so vinogradniki že na tem, da preustrojijo preobilico grozdja na druge načine, kakor dosedaj. Iznšli so torej nov način izkoriščanja svojih vinogradov. Oni ne gledajo več, kako bi pridelali čim več vina, temveč, kako bi grozdje uporabili na drug, koristnejši način. Proizvodi vinoreje, ki so vsled zastoja v vinskem prometu pri nas prišli ob veljavo, so postali tam surovina za novo vinarsko industrijo.

Kakor iz sadja ne napravljamo edino le sadjevca, marveč izdelujemo iz njega razne sadne konzerve, ki služijo človeštvu v prehrano, prav tako tudi v pridelovanju grozdja stremimo posihdov za tem, da ga ne predelamo samo v vino, temveč tudi v druge hranljive in človeški družbi koristne izdelke. S tem bomo ublažili dve krizi obenem, vinsko in prehranjevalno.

Dokler vsled pomanjkanja strojev in strokovnega znanja ne moremo izdelovati konzerv, pa bodi naša naloga, da zainteresiramo vse sloje za večjo uporabo surovega grozdja, čegar shranjevanje bi ne bilo združeno s prevelikimi stroški. Prodaja surovega grozdja bi že danes ne bila slaba, če pogledamo na trg in pomislimo, da je za en liter mošta, ki velja 20 kron potrebno 1.4 do 1.5 kg grozdja, ki ga sicer prodamo po 30 K 1 kg.

Vekoslav Stampar,
kletar, Ptuj.

Prosta kuha vinskih droži. Naši poslanci Zebot, dr. Hohnjec, Vesenjaj, Bedjanič, Falež, Kranjc, Pušenjak, Sušnik i. dr. so izročili dne 26. sept. finančnemu ministru naslednjo spomenico: Našim vinogradarjem se je zadal hud udarec z T 10 člen 109 trošarinskega pravilnika, ki določa, da se odslej smatra vinske drože kot tvarino, iz koje se dela konjak. Dosedaj je bilo nesporno in zakonito dovoljeno, da so vinogradniki smeli trošarine prosto kuhati iz vinskih droži žganje. A delegacija ministrstva financ v Ljubljani je z odlokom z dne 2. avgusta 1923 št. B III 2-28 ex 1923 odredila, da so vinske drože pri vinogradnikih ne smejo več prosto kuhati, ampak da morajo plačati neznosno visoko trošarino. Ta nova razlaga, ki se naslanja na omenjeni pravilnik, pa je napačna. Pravilnik govori o «vinski drozgi» (Weinmaische), a ne o «vinskih drožah». Drozga je zmečkano in neizprešano grozdje, ki je določeno za kuhanje konjaka. Take drozge pri nas v Sloveniji sploh nihče ne pripravlja. Pač pa gre tu za vinske drože, to je ona roba, ki se pri mladem vinu po vrenju sesede na dnu soda, kot odpadek, in sestoji iz peska, blata in